

Turvaa tiimistä! – Työryhmät turvallisuuden tekijöinä (TURTI)

TUTKIMUSTIEDOTE: Käytännön työn havainnointit

Kutsumme Sinut osallistumaan Turvaa tiimistä! – Työryhmät turvallisuuden tekijöinä - tutkimushankkeeseen!

Työpaikkasi on lupautunut mukaan Työterveyslaitoksen tutkimushankkeeseen, jossa tutkitaan tiimien ja työryhmien toimintaa työturvallisuuden näkökulmasta. Siksi pyydämme Sinua osallistumaan tähän tutkimukseen. Työterveyslaitos on riippumaton työhyvinvoinnin tutkija, kehittäjä ja asiantuntija. Tässä tiedotteessa saat tietoa hankkeesta ja eri vaiheista. Hanketta rahoittaa Työsuojelurahasto sekä hankkeeseen osallistuvat organisaatiot. Hanke toteutetaan 1.12.2019-31.3.2022.

Tutkimuksen tavoite ja toteutus

Tutkimuksen tavoitteena on tunnistaa tiimeissä ja työryhmissä tapahtuvan työskentelyn turvallisuutta edistäviä tekijöitä sekä tiimityöskentelyyn liittyviä turvallisuusriskejä. Tutkimus toteutetaan viidellä suomalaisella työpaikalla. Hankkeeseen osallistuvat työpaikat edustavat perinteisiä suomalaisia työpaikkoja, joissa työtä tehdään tiimeissä tai työryhmissä. Tutkimus muodostuu seuraavista asioista:

- 1) Kirjallisuusselvitys
- 2) Alkuhaastattelut
- 3) Tapaturma-/vaaratilanneraporttien analysointi
- 4) Tutkimuskysely
- 5) Käytännön työn havainnointit
- 6) Kehittämistyöpajat

Tutkimuksen hyödyt

Tämän tutkimuksen avulla saadaan tietoa tiimeissä ja työryhmissä tapahtuvan työskentelyn turvallisuuteen ja sujuvuuteen vaikuttavista tekijöistä. Hankkeen tulosten pohjalta laaditaan työkaluja tiimien ja työryhmien turvallisuustoiminnan arviointiin, kehittämiseen ja johtamiseen.

Luottamuksellisuus

Tutkimuksessa kerätyt tiedot ovat luottamuksellisia. Työterveyslaitos ei luovuta työpaikillesi tai työnantajallesi yksittäisten henkilöiden vastauksia tai muuta henkilötasoisia aineistoa. Yrityskohtaiset raportit laaditaan siten, että yksittäisiä vastaajia ei voi tunnistaa. Tutkimuksen tuloksia voidaan esitellä julkisesti tieteellisissä ja muissa seminaareissa sekä raportoida julkisissa raporteissa ja mm. tieteellisissä aikakauslehdissä siten, että henkilöitä tai organisaatioita ei voi tunnistaa. Tutkimuksessa kerättyjä aineistoja säilytetään luottamuksellisesti ja tietoturvaselästi, rakennuksessa on kulunvalvonta. Tutkimuksessa kerätty aineisto arkistoidaan pysyvästi Työterveyslaitoksen tutkimusarkistoon. Tutkimuksen tietosuojailmoitus ja tämä tutkimustiedote ovat luettavissa 31.3.2022 asti hankkeen internetsivulla www.ttl.fi/turti.

Tutkimukseen osallistuminen

Tutkimukseen osallistuminen sinulle on vapaaehtoista ja mahdollista tutkimusosioihin 2) Haastattelut, 4) Tutkimuskysely, 5) Käytännön työn havainnointit ja 6) Kehittämistyöpajat. Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta korvausta.

Alkuhaastattelut

Alkuhaastattelut toteutetaan keväällä ja syksyllä 2020 hankkeeseen osallistuvissa yrityksissä. Haastatteluilla selvitetään, millaisissa tiimeissä organisaatioissa työskennellään ja kerätään tietoa organisaation tunnistamista turvallisuusnäkökohdista liittyen tiimimuotoiseen työskentelyyn. Yrityksen yhteyshenkilö kutsuu haastattelujen osallistujat Työterveyslaitoksen tutkijoiden esittämän ohjeistuksen pohjalta siten, että 1) työntekijöiden edustajille (5-6 henkilöä), 2) työnjohdon, keskijohdon ja työsuojeluorganisaation edustajille (5-6 henkilöä) sekä 3) ylimmän johdon edustajille (1-3 henkilöä) järjestetään kullekin oma ryhmähaastattelutilaisuus. Haastattelu kestää 1,5-2 tuntia. Haastatteluihin osallistuvia pyydetään allekirjoittamaan tietoon perustuva suostumusasiakirja ennen haastattelua. Koska haastattelut toteutetaan ryhmähaastatteluina, muut samaan haastatteluun osallistuvat kuulevat vastauksesi haastattelun aikana. Haastattelun aikana voit halutessasi kieltäytyä vastaamasta mihin tahansa kysymykseen. Haastattelut äänitallennetaan. Osallistumalla haastatteluun ja allekirjoittamalla tietoon perustuvan suostumusasiakirjan tai vahvistamalla suullisesti suostumuksesi Teamsilla/Skypellä toteutettavan haastattelun alussa annat suostumuksesi siihen, että voimme liittää vastauksesi hankkeen tutkimusaineistoon sekä hyödyntää aineistoja tässä tutkimuksessa ja sen julkaisuissa, esityksissä ja raporteissa.

Tapaturma- ja läheltä piti -tilanneraporttien analysointi

Hankkeen tutkijat pyytävät yhteyshenkilöä toimittamaan tapaturma- ja läheltä piti -tilanteisiin liittyviä raportteja edeltävän 1-3 vuoden ajalta. Raportteja analysoidaan ryhmien toiminnan näkökulmasta ja tunnistetaan työpaikalle tyypillisiä ryhmien toimintaan liittyviä haasteita. Tapaturma- ja läheltä piti -tilanneraportit toimitetaan Työterveyslaitokselle ilman henkilöiden tunnistetietoja.

Tutkimuskysely

Tutkimukseen osallistuvilla työpaikoilla työskenteleville henkilöille lähetetään sähköinen tai tarvittaessa paperinen kysely, jolla kartoitetaan vastaajien kokemuksia työhön ja tiimien toimintaan liittyvistä vaatimuksista ja kuormitustekijöistä, sekä turvallisuusnäkökohdista. Kyselyn kohderyhmä määritetään tarkemmin työpaikan yhteyshenkilön kanssa. Kyselyyn kutsutaan noin 100-300 henkilöä/työpaikka. Kysely toteutetaan loppuvuodesta 2020. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Kyselyyn vastataan nimettömänä. Kysely toteutetaan ensisijaisesti sähköisenä kyselynä. Kyselyt toteutetaan tietoturvalisella Webropol Oy:n sovelluksella, ja kyselylinkki lähetetään yrityksen yhteyshenkilön toimesta osallistujien työ sähköpostiosoitteeseen. Mikäli henkilöllä ei ole työ sähköpostia tai hänen on vaikea osallistua sähköiseen kyselyyn, kysely jaetaan paperiversiona, jonka mukana toimitetaan palautuskuori (postimaksu maksettu). Aineistoon on pääsy vain nimetyillä tutkijoilla. Osallistumalla tutkimuskyselyyn ja lähettämällä vastauksesi annat suostumuksesi siihen, että voimme liittää vastauksesi tutkimusaineistoon sekä hyödyntää niitä tässä tutkimuksessa ja sen julkaisuissa, esityksissä ja raporteissa. Työterveyslaitos ei luovuta työnantajallesi kyselyn yksittäisiä vastauksia ja laatii yrityskohtaiset tulosityhteenvedot siten, että yksittäisiä vastaajia ei voi tunnistaa. Koko hanketason raporteissa vastaukset raportoidaan siten, että yksittäisiä vastaajia tai organisaatioita ei voi tunnistaa. Kyselyvastaukset voidaan tallentaa ilman henkilötunnisteita osaksi Työterveyslaitoksen laajaa sähköistä Aivotyöindeksikyselyn tietokantaa. Aivotyöindeksikyselyn tietokanta sisältää tunnistettomassa muodossa tiettyjen kyselyosioiden vastauksia (taustatietoja, aivotyöhön liittyviä kysymyksiä ja kuormittumiseen liittyviä kysymyksiä) usean vuoden ajalta yli 11.000 vastaajalta ja yli 90 organisaatiosta. Aivotyötietokannasta ei voida tunnistaa yksittäisiä vastaajia. Aivotyöaineistoa voidaan käyttää Työterveyslaitoksen tutkimus- ja palvelutoiminnassa. Aineistosta toimitetaan ja julkaistaan vain täysin anonymisoituja osia Työelämä tieto.fi-alustalla.

Käytännön työn havainnointit

Käytännön työn havainnointia tehdään turvallisuuteen vaikuttavien ryhmätason tekijöiden tunnistamiseksi ja ymmärtämiseksi työtilanteissa. Hankkeen tutkijat ja työpaikan yhteyshenkilö ehdottavat työpaikalta 1-2 työryhmää tai tiimiä käytännön työn havainnointia varten. Havainnointi toteutetaan noin 3-4 päivän jaksolla ja havainnoinnin toteuttaa kaksi tutkijaa työparina. Havainnointiin osallistuminen on kaikille vapaaehtoista ja se tapahtuu havainnoitavan tiimin työajalla.

Tutkijat keräävät aineistoa kirjaamalla havainnoitavien ryhmätoimintaan ja sen turvallisuusnäkökohtiin liittyviä huomioitaan paperilomakkeelle. Henkilöiden työskentelyä sekä työvälineitä ja -ympäristöjä voidaan myös video- tai valokuvata kuvaustilanteessa läsnäolevien henkilöiden suostumuksella. Jos tutkijaryhmä haluaa julkaista esimerkiksi osana hankeviestintää, koulutustoimintaa tai tutkimusjulkaisua kuvatallenteen, jolla esiinnyt, sinulta tullaan pyytämään siihen erillinen kuva-/videokohtainen suostumus vuosien 2021-2022 aikana. Kuva-/videomateriaalia hyödynnetään arviolta vuosina 2022-2027.

Varsinaisen havainnoinnin kohteena olevan ryhmän havainnointi alkaa alkukeskusteluilla, joissa kartoitetaan ryhmän tehtäviä ja selvitetään, millaisia työturvallisuuteen liittyviä näkökohtia ryhmän työskentelyyn liittyy. Alkukeskustelut auttavat tutkijoita muodostamaan käsityksen havainnoitavasta työstä. Alkukeskustelussa osallistujat voivat myös esitellä ja havainnollistaa haastavia ja yhteistyötä vaativia työvaiheita. Havainnointijakso päättyy työryhmän ja tutkijoiden yhteiseen loppukeskusteluun. Alku- ja loppukeskustelut äänitallennetaan, mikäli kaikki osallistujat antavat siihen suostumuksensa.

Havainnointitilanteissa läsnä olevien, mutta **ei varsinaiseen havainnoinnin kohteena olevaan ryhmään kuuluvien henkilöiden osalta** kerätään aineistoa ainoastaan varsinaisen havainnoitavan tiimin toimintaan liittyvissä työtilanteissa. Myös heiltä pyydetään suostumus osallistumisesta tutkimukseen ennen havainnointia, vaikka he eivät olekaan varsinaisia tutkimuksen kohteita.

Allekirjoittamalla havainnointia koskevan tietoon perustuvan suostumusasiakirjan ja osallistumalla havainnointiin annat suostumuksesi siihen, että voimme liittää edellä kuvatuin tavoin kerätyt tiedot tutkimusaineistoon sekä hyödyntää niitä tässä tutkimuksessa ja sen julkaisuissa, esityksissä ja raporteissa.

Kehittämistyöpajat

Kehittämistyöpajoissa pohditaan keinoja tiimien ja työryhmien työskentelyn turvallisuuden kehittämiseen aiemmissa vaiheissa saatujen tulosten perusteella. Hankkeessa on tarkoituksena laatia selkeä ja lyhyt Tiimien turvallisuustoiminnan edistäminen -arviointimalli, jonka avulla työpaikat voivat arvioida työryhmien/tiimien toimintaa turvallisuusnäkökulmasta sekä tätä tukeva tietopaketti. Arviointimalli ja tukimateriaali tarjoavat keinoja ryhmien turvallisuustoiminnan hallintaan ja edistämiseen. Osallistumalla työpajaan ja allekirjoittamalla työpajaa koskevan tietoon perustuvan suostumusasiakirjan annat suostumuksesi siihen, että voimme liittää havainnointijakson aikana kerätyt tiedot tutkimusaineistoon sekä hyödyntää niitä tässä tutkimuksessa ja sen julkaisuissa, esityksissä ja raporteissa.

Lisätietoja tutkimuksesta:

Tutkimuksen vastuullinen johtaja

Ilkka Asikainen, asiantuntija

Työterveyslaitos

ilkka.asikainen@ttl.fi